

Informacija o gospodarskim kretanjima

listopad 2019.

Sažetak

Prema dostupnim mjesečnim pokazateljima tijekom trećeg tromjesečja 2019. ubrzao se rast realnog BDP-a. Nešto slabijim intenzitetom nego u dosadašnjem dijelu godine nastavila su se i povoljna kretanja na tržištu rada. Tako se usporio rast zaposlenosti, dok je broj nezaposlenih tijekom srpnja i kolovoza stagnirao u odnosu na drugo tromjesečje. Plaće su nastavile rasti sličnim intenzitetom kao u prethodnom tromjesečju. Usporavanju godišnje stope rasta potrošačkih cijena s 1,1% u srpnju na 0,8% u kolovozu najviše je pridonijelo smanjenje godišnje stope promjene cijena industrijskih proizvoda, poglavito odjeće i obuće, prerađenih prehrambenih proizvoda i energije. Saldo tekućeg i kapitalnog računa platne bilance u drugom se tromjesečju pogoršao zbog zamjetnog rasta manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom. Već visoka kunska likvidnost domaćih kreditnih institucija nastavila se povećavati tijekom rujna, podržavajući i dalje povoljna kretanja uvjeta financiranja domaćih sektora. Ukupni plasmani ostvarili su rast od 3,7% na godišnjoj razini, pri čemu su plasmani nefinancijskim poduzećima zbog više jednokratnih učinaka tijekom proteklih godinu dana iskazali pad od -1,9%, dok su plasmani stanovništvu u istom razdoblju porasli za 7,0%. U srpnju i kolovozu višak središnje države povećan je za oko 350 mil. kuna u odnosu na isto razdoblje 2018. godine. Dug opće države bio je na kraju lipnja ove godine iznad razine koja je zabilježena krajem 2018. ponajprije zbog pretfinanciranja obveza po inozemnim vrijednosnim papirima koji dopijevaju u drugom polugodištu.

Industrijska proizvodnja u srpnju i kolovozu bila je malo veća (0,2%) u odnosu na ostvarenje iz drugog tromjesečja. Pritom se najviše povećala proizvodnja energije, a rast je zabilježen i kod intermedijarnih dobara i netrajnih proizvoda za široku potrošnju. Na dinamiku ukupne industrijske proizvodnje u spomenutim mjesecima nepovoljno je djelovao snažan pad proizvodnje kapitalnih dobara (slike 3. i 4.). Realni promet od trgovine na malo nakon pada u srpnju nastavio se smanjivati u kolovozu te je, u usporedbi s prosječim ostvarenjem iz drugog tromjesečja, u spomenuta dva mjeseca zabilježena stagnacija (Slika 7.). Realni se obujam građevinskih radova u srpnju povećao, za 2,3% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja, pri čemu su podjednako porasli i radovi na zgradama i radovi na ostalim građevinama (slike 5. i 6.). Model brze procjene BDP-a, prema dostupnim podacima, upućuje na rast gospodarske aktivnosti u trećem tromjesečju (Slika 1.).

Iako se u rujnu nastavio blago povećavati drugi mjesec zaredom, indeks pouzdanja potrošača u trećem je tromjesečju bio niži od vrijednosti iz prethodnog tromjesečja. Pogoršanje optimizma na tromjesečnoj razini ponajprije odražava nepovoljnija očekivanja od ekonomske situacije u Hrvatskoj tijekom idućih 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas. Unatoč takvim recentnim kretanjima indeks pouzdanja potrošača i dalje se nalazi na relativno visokim razinama. Kada je riječ o poslovnom optimizmu, u trećem je tromjesečju uglavnom vidljiv oporavak optimizma u usporedbi s prosjekom prethodnog tromjesečja. Tako se indeks pouzdanja u građevinarstvu ponovno približio razinama s početka ove godine, koje su ujedno bile najviše otkad se mjere poslovna očekivanja. Očekivanja u trgovini i industriji također su u trećem tromjesečju bila bolja, ali nedovoljno da bi poništila negativan učinak pada zabilježenog u drugom tromjesečju, pa su indeksi unatoč oporavku ispod razina s početka godine. U djelatnostima usluga, u kojima tijekom drugog tromjesečja nije došlo do pogoršanja očekivanja, indeks pouzdanja u trećem se tromjesečju zadržao na razinama iz prethodnog tromjesečja (Slika 8.).

Kretanja na tržištu rada tijekom trećeg tromjesečja i dalje su pretežito povoljna. Srpanj i kolovoz obilježilo je usporavanje rasta zaposlenosti ponajprije zbog slabijeg rasta zaposlenosti u uslužnim djelatnostima povezanim s turizmom (djelatnostima smještaja i hrane te prijevoza i skladištenja). Nešto izraženiji rast zaposlenosti u odnosu na prethodno tromjesečje zabilježen je u javnom sektoru te građevinarstvu (Slika 14.).

Nasuprot tome, nastavilo se smanjivanje zaposlenosti u industriji. Broj nezaposlenih tijekom srpnja i kolovoza bio je gotovo nepromijenjen u odnosu na drugo tromjesečje, a administrativna stopa nezaposlenosti ostala je gotovo nepromijenjena te je tijekom srpnja i kolovoza iznosila prosječno 7,9% (u odnosu na 8% u drugom tromjesečju). Prema posljednjim dostupnim podacima iz Ankete o radnoj snazi anketna stopa nezaposlenosti u drugom tromjesečju smanjila se na 6,6% sa 6,9%, koliko je iznosila u prvom tromjesečju (Slika 15.). Kada je riječ o nominalnim plaćama, podaci za srpanj i kolovoz pokazuju da je rast plaća sličnog intenziteta kao i u prethodnom tromjesečju (Slika 16.).

Potrošačke su cijene u kolovozu snižene za 0,3% u odnosu na prethodni mjesec (Tablica 1.). Tome je najviše pridonijelo sezonsko pojeftinjenje odjeće i obuće, koje je bilo jače izraženo nego u istom mjesecu prošle godine, za razliku od srpnja, kada je sezonsko pojeftinjenje bilo manje izraženo nego 2018. U manjoj mjeri doprinos mjesečnom padu potrošačkih cijena u kolovozu dale su i cijene naftnih derivata, pojedini prehrambeni proizvodi (mlijeko, sir i jaja) te plin. Prosječna mjesečna cijena barela sirove nafte tipa Brent na svjetskom se tržištu, nakon privremene stabilizacije u srpnju, u kolovozu smanjila za 7,4% u odnosu na prethodni mjesec te je iznosila 59 USD (Slika 19.). Do pada cijena sirove nafte došlo je ponajviše zbog očekivanja da će se produljiti trgovinski spor između Kine i SAD-a te zbog ekonomskih pokazatelja koji upućuju na usporavanje globalnoga gospodarskog rasta.¹ Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjila se s 1,1% u srpnju na 0,8% u kolovozu (Slika 18.). Najveći doprinos usporavanju inflacije dalo je smanjenje godišnje stope promjene cijena industrijskih proizvoda (odjeća i obuća), prerađenih prehrambenih proizvoda i energije. Nasuprot tome, najveći pozitivan doprinos kretanju inflacije dali su neprerađeni prehrambeni proizvodi, poglavito voće i povrće. Godišnja stopa temeljne inflacije također se smanjila, s 1,5% u srpnju na 1,0% u kolovozu. Što se tiče proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu, godišnja stopa promjene pala je s 0,0% u srpnju na -0,3% u kolovozu, što je ponajviše posljedica ubrzanja pada cijena energije, posebice naftnih derivata. Isključujući energiju, godišnja stopa rasta proizvođačkih cijena tek se blago usporila (na 0,6% u kolovozu, s 0,7% u srpnju).

Na tekućem i kapitalnom računu platne bilance u drugom tromjesečju ostvaren je manjak od 0,2 mlrd. EUR, što je

1 U rujnu je cijena nafte naglo skočila dan nakon terorističkog napada na veliku rafineriju u Saudijskoj Arabiji. Iako je nakon toga ostvaren pad cijene nafte, postoji bojazan da će se zadržati pojačana kolebljivost cijena nafte.

pogoršanje u odnosu na isto razdoblje 2018. godine, kada je bio zabilježen višak od 0,1 mlrd. EUR (Slika 57.).² Takva kretanja poglavito su rezultat daljnjeg pogoršanja manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom, zbog značajnog usporavanja rasta robnog izvoza (1,7% prema 8,5% prethodne godine), uz istodobno ubrzanje dinamike robnog uvoza (9,8% prema 6,0% prethodne godine). S druge strane, višak se u međunarodnoj razmjeni usluga povećao, prije svega kao rezultat nastavka rasta prihoda od turizma. Zbog boljih poslovnih rezultata domaćih poduzeća u stranom vlasništvu, odnosno većih rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja, saldo na računu primarnog dohotka pogoršao se u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, što je tek djelomično ublaženo porastom prihoda od naknada privremeno zaposlenih osoba u inozemstvu. Istodobno se zbroj salda na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija zamjetno poboljšao, uglavnom zahvaljujući rastu ukupnih neto prihoda od transakcija s proračunom EU-a. Promatraju li se ostvarenja u posljednja četiri tromjesečja, nakon 3,2% BDP-a u 2018., višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance do kraja drugog tromjesečja 2019. smanjio se na 2,3% BDP-a.

Nominalni tečaj kune prema euru bio je stabilan tijekom rujna te se kretao u rasponu od $\pm 0,1\%$ oko prosječne vrijednosti od 7,40 EUR/HRK (Slika 21.). Na kraju rujna tečaj je također iznosio 7,40 EUR/HRK, što je jednako razini zabilježenoj na kraju prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj rujna 2018. bio niži za 0,3%. Kuna je u rujnu blago oslabjela prema većini ostalih valuta iz košarice za izračun efektivnog tečaja, a to je rezultiralo blagom deprecijacijom indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u odnosu na kraj kolovoza.

Na europskom tržištu novca kratkoročne su se kamatne stope tijekom rujna spustile dublje u negativno područje s obzirom na jačanje ekspanzivnosti monetarnih mjera ESB-a. Prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europa područja EONIA pala je na razinu od $-0,45\%$, dok je šestomjesečni EURIBOR na kraju rujna iznosio $-0,39\%$ (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju (Slika 25.) nisu se značajnije promijenile u odnosu na kraj kolovoza. Premija za rizik Hrvatske na kraju rujna iznosila je 82 bazna boda te je, izuzevši Rumunjsku, i dalje viša nego za usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe, no ta se razlika u posljednjih godinu dana smanjila.

U uvjetima izdašnog viška likvidnosti domaćega bankovnog tržišta, koji je u rujnu iznosio u prosjeku 32,3 mlrd. kuna (Slika 54.), na domaćem međubankovnom prekonoćnom tržištu u rujnu nije bilo prometa, a izostale su i aukcije trezorskih zapisa Ministarstva financija.

Kamatne stope banaka na novoodobrene kredite stanovništvu i poduzećima u kolovozu su u prosjeku uglavnom stagnirale (slike 28., 29. i 30.). Kod prvi put ugovorenih kredita poduzećima primjetnije je bilo jedino smanjenje kamatnih stopa na kunske kredite za obrtna sredstva uz valutnu klauzulu (Slika 31.), dok su kod stanovništva kamatne stope na prvi put ugovorene stambene i potrošačke kredite bile na gotovo jednakoj razini kao u srpnju (slike 32. i 33.). Kad je riječ o depozitima, kamatne stope na oročene depozite poduzeća i stanovništva ostale su gotovo nepromijenjene u odnosu na srpanj (slike 34. i 35.). Pritom se razlika između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite u kolovozu blago povećala, na 5,08 postotnih bodova, a razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita zadržala se na podjednakoj razini (4,39 postotnih bodova) kao u srpnju (Slika 37.).

Monetarna kretanja u kolovozu obilježilo je povećanje ukupnih likvidnih sredstava (M4) od 7,6 mlrd. kuna ili 2,3%, zbog sezonskog povećanja neto inozemne aktive (NIA) monetarnog sustava (Slika 38.), dok je pad neto domaće aktive (NDA) negativno pridonio promjeni M4. Rast neto inozemne aktive sustava u podjednakoj je mjeri rezultat povećanja neto inozemne aktive HNB-a te kreditnih institucija, dok je pad NDA-a u najvećoj mjeri posljedica povećanja depozita središnje države kod poslovnih banaka. Promatrano na godišnjoj razini, rast ukupnih likvidnih sredstava (M4) u kolovozu 2019. blago se usporio, na 4,7%, na osnovi transakcija (Slika 49.). Za godišnji rast novčane mase (M1) zabilježeno je neznatno usporavanje, na 16,0% (Slika 48.), pri čemu se uglavnom usporio godišnji rast depozitnog novca. Godišnji se pad druge sastavnice ukupnih likvidnih sredstava, kvazinovca, ubrzao te je na kraju kolovoza iznosio $-1,5\%$ (na osnovi transakcija).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim državi) blago su porasli u kolovozu (za 0,6 mlrd. kuna ili 0,3% na osnovi transakcija). Na godišnjoj je razini rast ukupnih plasmana u kolovozu iznosio 3,7% (Slika 40.), pri čemu su plasmani nefinancijskim poduzećima iskazali pad od $-1,9\%$ (Slika 41.). Negativna godišnja stopa promjene plasmana poduzećima posljedica je aktiviranja državnih jamstava za kredite brodogradilištima i smanjivanja potraživanja od grupe Agrokor, što je povezano i s operativnom provedbom nagodbe. Kada je riječ o stanovništvu, godišnji rast plasmana tom sektoru u kolovozu se neznatno usporio, na 7,0% (Slika 42.), a to je proizašlo iz blagog usporavanja godišnjeg rasta gotovinskih nenamjenskih kredita na 12,2%, dok se rast stambenih kredita zadržao na razini prethodnog mjeseca (4,6%). Promatra li se valutna struktura, nastavio se višegodišnji trend rasta udjela kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu, te je krajem kolovoza dosegnuo 53,6% (Slika 47.). Godišnji rast nominalnog stanja plasmana, koji je u kolovozu iznosio 2,1%, bio je zamjetno niži od rasta na osnovi transakcija, što je uglavnom posljedica prodaja nenaplativih plasmana poduzećima.

Bruto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom rujna za 0,6 mlrd. EUR ili 2,9% te su na kraju mjeseca iznosile 20,4 mlrd. EUR (Slika 56.). Smanjenje pričuva u rujnu uglavnom je bilo rezultat niže razine ugovorenih repo poslova. Na godišnjoj se razini nastavio višegodišnji trend zamjetnog rasta pričuva pa su krajem rujna bruto pričuve bile za 3,8 mlrd. EUR ili 22,8% veće u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine, a u istom su razdoblju neto raspoložive pričuve porasle za 2,9 mlrd. EUR ili 19,6%.

Neto financijske obveze domaćih sektora prema inozemstvu u drugom su se tromjesečju 2019. godine povećale za 0,7 mlrd. EUR (isključujući promjenu bruto međunarodnih pričuva i obveza HNB-a). Ostvareni neto priljev kapitala uglavnom se odnosio na porast neto dužničkih obveza domaćih sektora, posebno države. Država je u lipnju na inozemnom tržištu izdala obveznicu u iznosu od 1,5 mlrd. EUR, no porast je njezinih inozemnih neto dužničkih obveza bio niži (0,9 mlrd. EUR), ponajprije zbog investicijske aktivnosti domaćih institucionalnih ulagača, koji su, uz sudjelovanje u upisu lipanjskog izdanja obveznice, od stranih ulagača kupili određen iznos državnih obveznica na sekundarnom tržištu vrijednosnih papira. Budući da je prikupljena sredstva država djelomično deponirala, a djelomično prodala središnjoj banci, istodobno su se međunarodne pričuve snažno povećale pa je naposljetku na financijskom računu ostvaren neto odljev kapitala od 0,7 mlrd. EUR. Svoje su neto dužničke obveze povećali i ostali domaći sektori, iako u

2 Podaci platne bilance revidirani su od 2000. godine. Detaljnije informacije o reviziji mogu se naći na: <https://www.hnb.hr/-/hnb-revidirao-statistiku-odnosa-s-inozemstvom>.

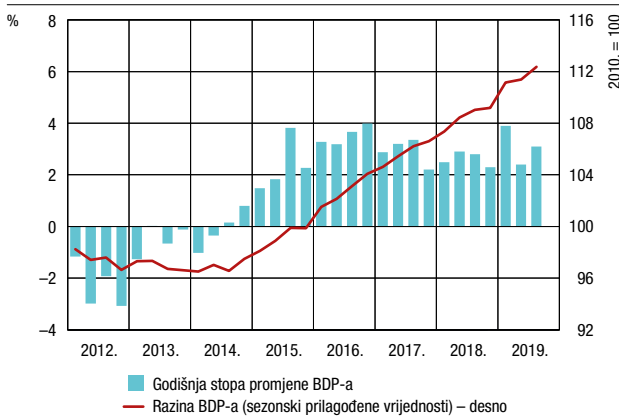
znatno manjoj mjeri od države. Za razliku od dužničkih, neto vlasničke obveze tek su neznatno porasle. Pritom su ulaganja u Hrvatsku uglavnom ostvarena na osnovi izravnih vlasničkih ulaganja u nekretnine te zadržane dobiti u djelatnostima proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i trgovine. Kretanja u srpnju obilježilo je zamjetno, sezonski uobičajeno, poboljšanje neto inozemne pozicije poslovnih banaka i posljedično smanjenje ukupnog neto duga.

Prema Prijedlogu polugodišnjeg izvještaja o izvršenju državnog proračuna, u skladu s nacionalnom metodologijom, u prvom je polugodištu 2019. ukupni manjak državnog proračuna iznosio 1,9 mlrd. kuna i bio je podjednak kao i u istom razdoblju prethodne godine, dok je ukupni višak proračuna opće države iznosio 1,1 mlrd. kuna, odnosno za oko 500 mil. kuna manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Podaci Ministarstva financija³ za srpanj i kolovoz ove godine pokazuju da je na razini središnje države ostvaren višak od oko 4,5 mlrd.

kuna. To je za oko 350 mil. kuna više nego u istom razdoblju 2018., a odražava činjenicu da je rast prihoda snažniji od rasta rashoda.

Dug opće države iznosio je na kraju lipnja 297,9 mlrd. kuna, što je, unatoč ostvarenom višku proračuna opće države po nacionalnoj metodologiji u prvom polugodištu (prema podacima iz polugodišnjeg izvješća o izvršenju proračuna) i aprecijaciji tečaja kune prema euru u istom polugodištu, za 11,8 mlrd. kuna iznad razine duga s kraja 2018. Navedeno u prvom redu odražava izdanje inozemne obveznice u iznosu od 1,5 mlrd. EUR u lipnju, pri čemu je država iskoristila povoljne okolnosti na financijskim tržištima kako bi osigurala sredstva za otplatu inozemne obveznice istog iznosa koja dopijeva u studenome. Potrebno je naglasiti da je na razinu javnog duga utjecala i provedena revizija podataka zbog resektorizacije većeg broja statističkih jedinica u sektor opće države (pretežno se to odnosi na uključivanje lučkih uprava).

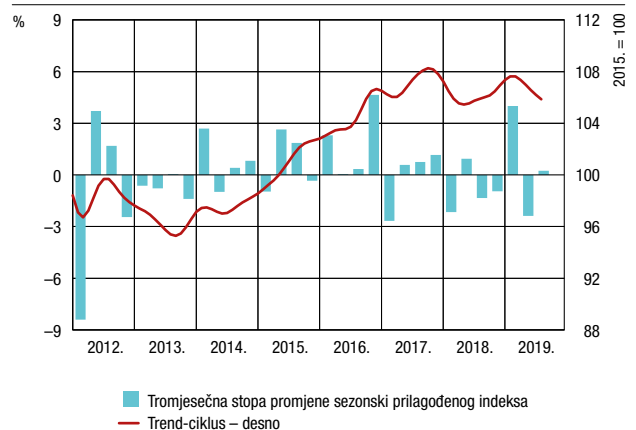
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2019. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 30. rujna 2019.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

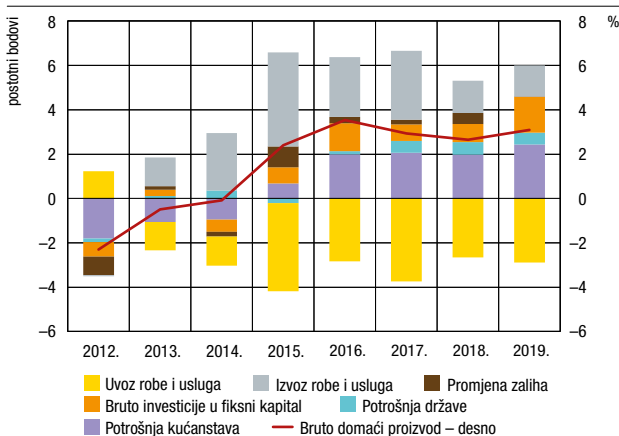
Slika 3. Industrijska proizvodnja

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2019. odnosi se na srpanj i kolovoz.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

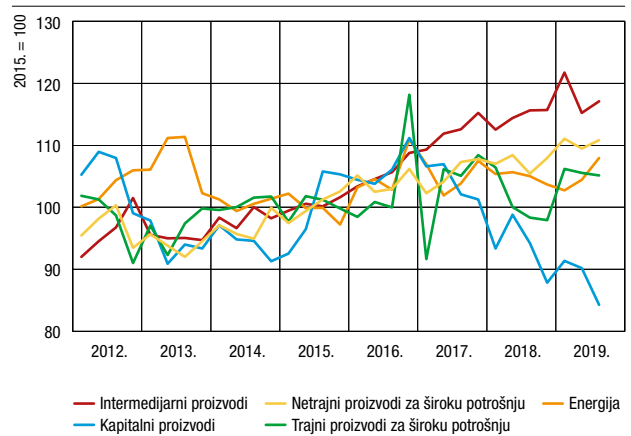
Slika 2. Promjena BDP-a doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2019. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz srpnja 2019.

Izvori: DZS

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama sezonski prilagođeni indeksi

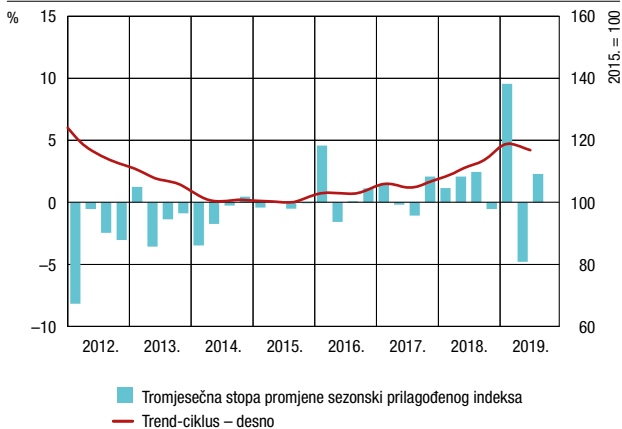

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

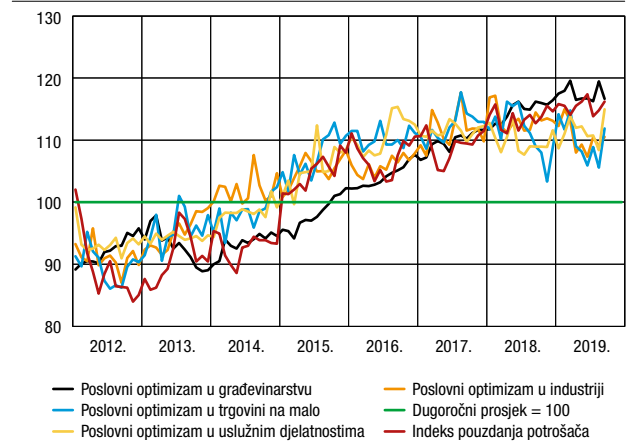
³ Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

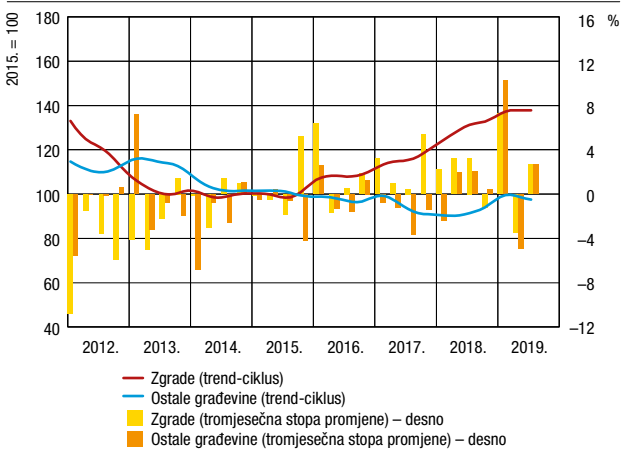
Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2019. odnosi se na srpanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

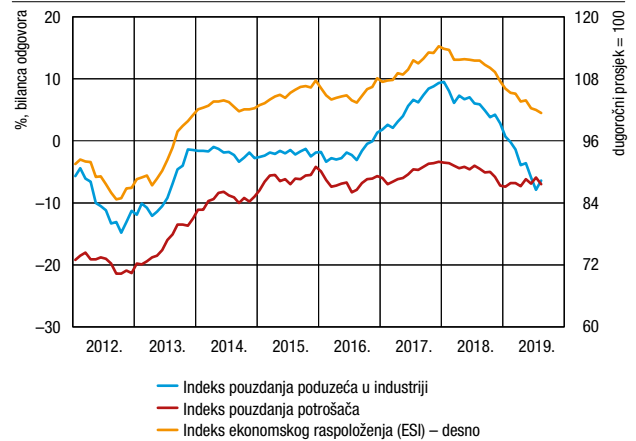
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

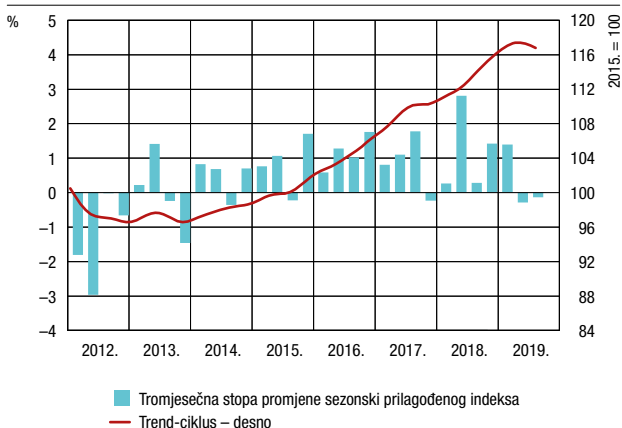
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

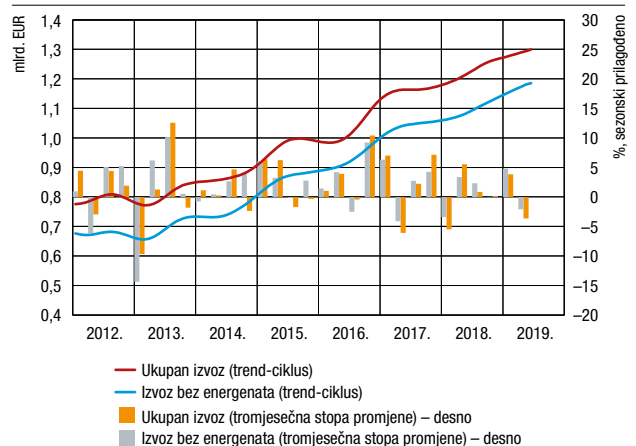
Napomena: Podaci zaključno s kolovozom 2019.
Izvor: Eurostat

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

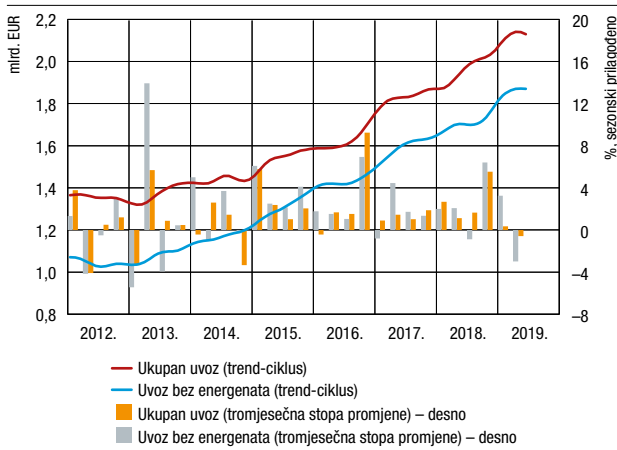
Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2019. odnosi se na srpanj i kolovoz.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

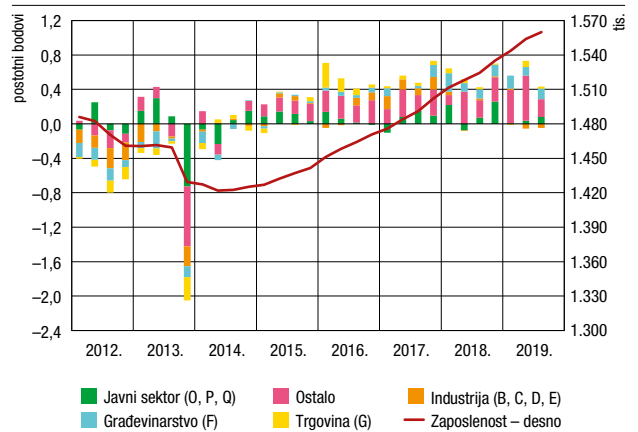
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

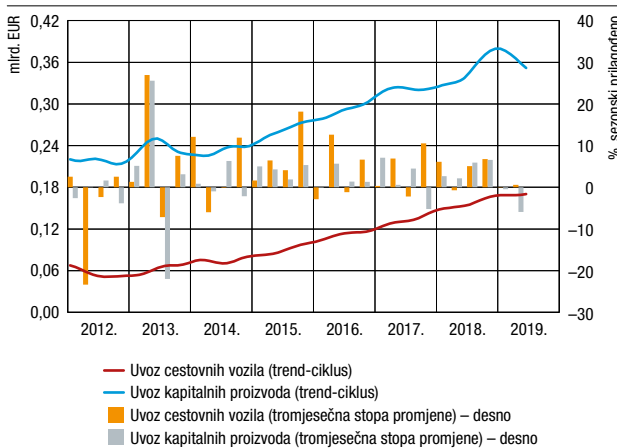
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

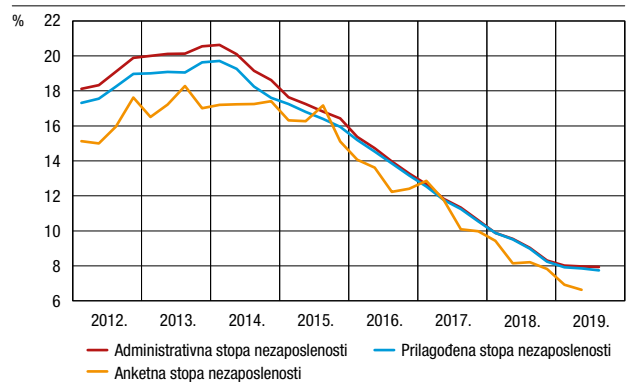
Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2019. odnose se na srpanj i kolovoz.
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

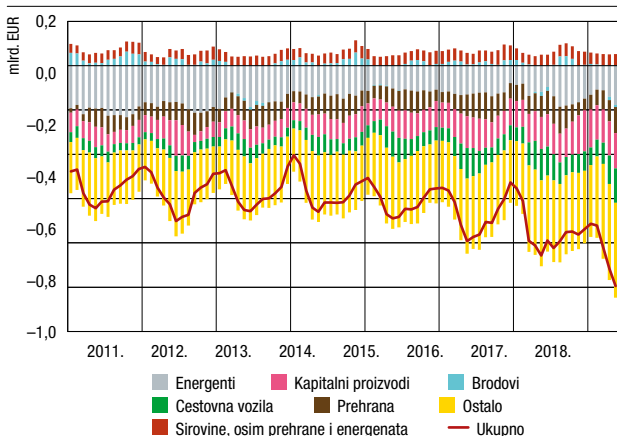
Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

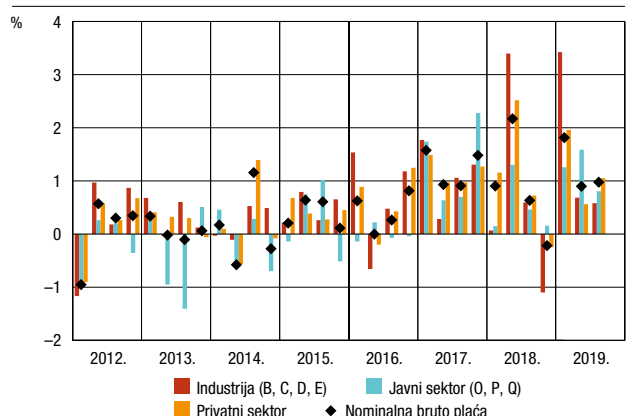
Napomene: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci za treće tromjesečje 2019. odnose se na srpanj i kolovoz.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robne razmjene

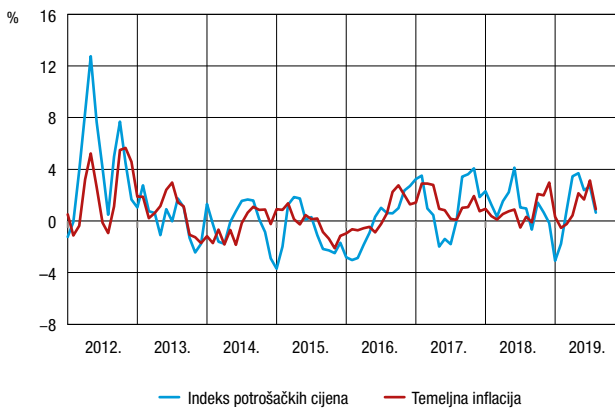
Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno sa lipnjem 2019.
Izvor: DZS

Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci za treće tromjesečje 2019. odnose se na srpanj i kolovoz.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

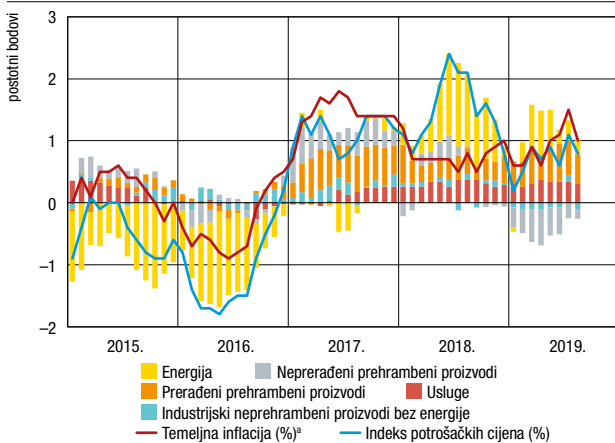
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	VII.19.	VIII.19.	VIII.18.	VIII.19.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	1,1	0,8	0,0	-0,3
Energija	2,0	1,6	-0,1	-0,4
Nepreobrađeni prehrambeni proizvodi	-2,7	-1,7	-1,1	-0,1
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,4	2,0	0,3	-0,1
Industrijski neprehranbeni proizvodi bez energije	0,4	-0,4	-0,2	-1,0
Usluge	1,3	1,2	0,1	0,0
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,5	1,0	0,1	-0,4
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	0,0	-0,3	0,1	-0,3
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-14,0	-19,0	-1,8	-7,4
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, u USD)	5,6	-1,5	-1,5	-8,1

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

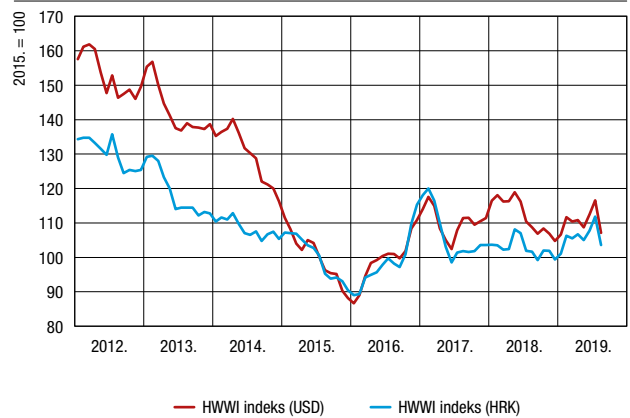
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenta inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

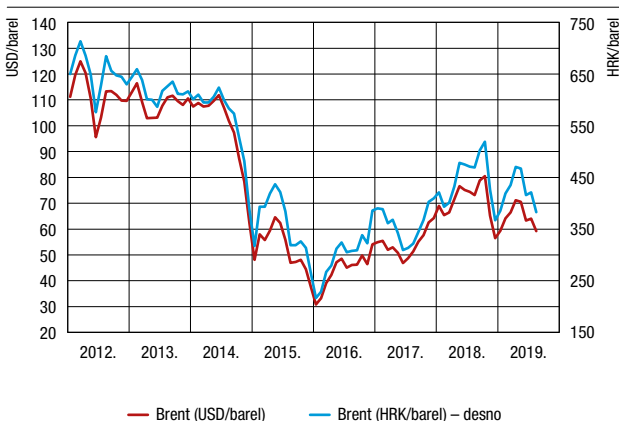
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

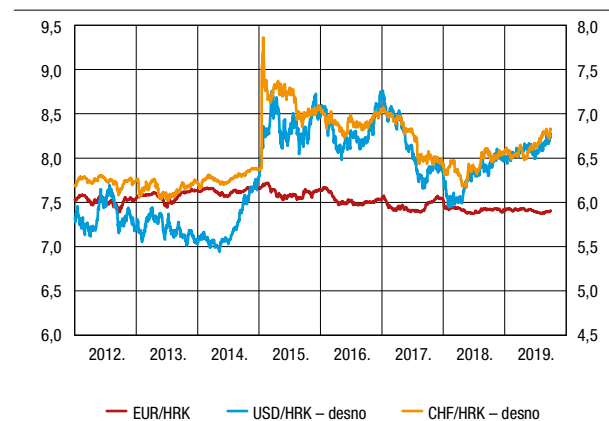
Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

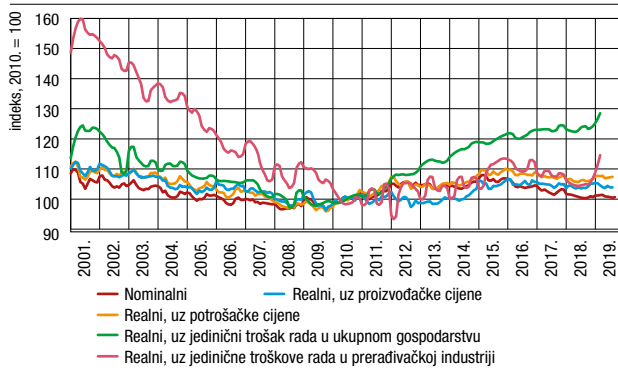
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

Izvor: HNB

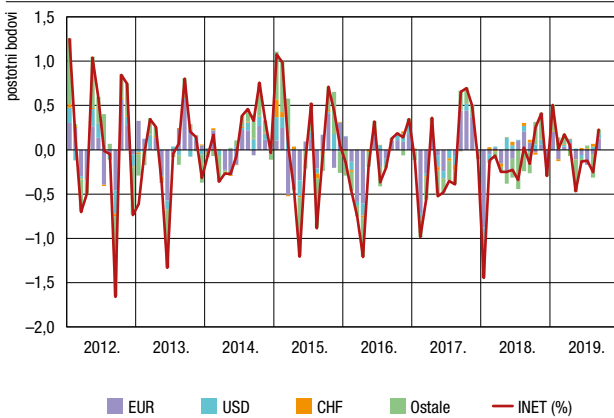
Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

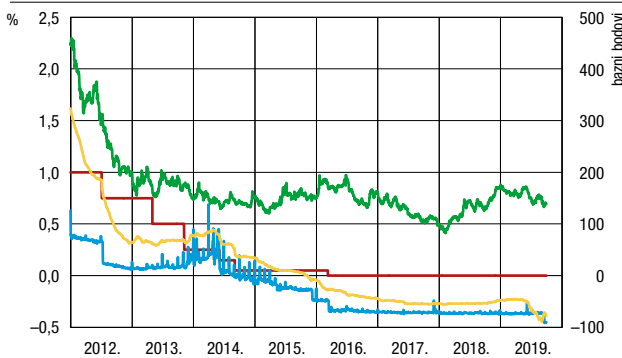
Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

Izvor: HNB

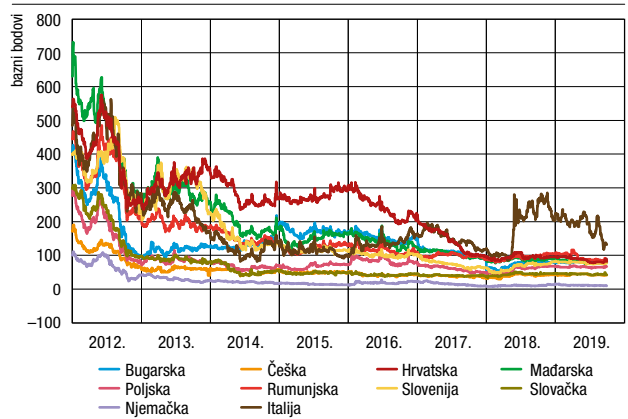
Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks J. P. Morgana koji pokazuje razliku između prinosa na državne vrijednosne papire europskih zemalja s tržištima u nastajanju i prinosa na nerizične vrijednosne papire razvijenih zemalja.

Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

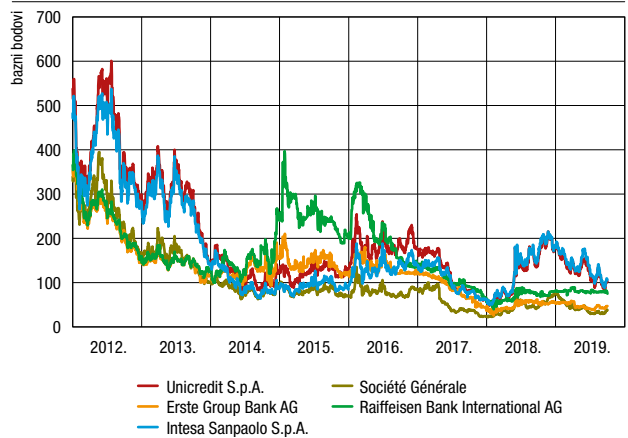
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

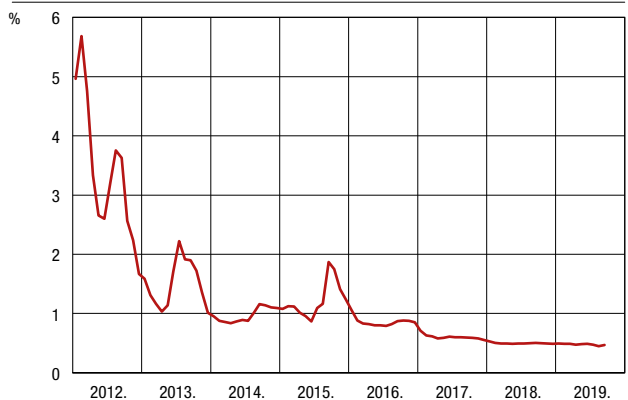
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

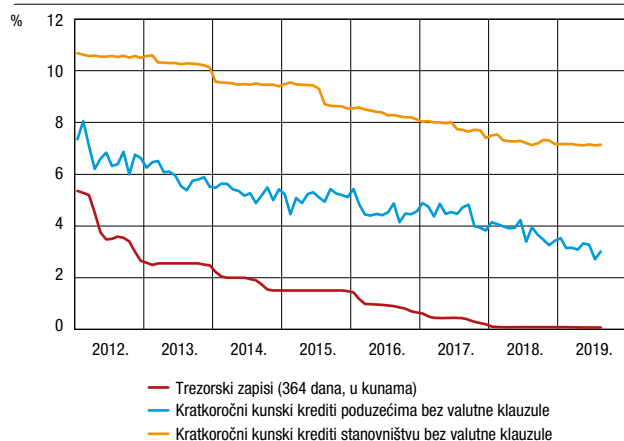
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)
mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

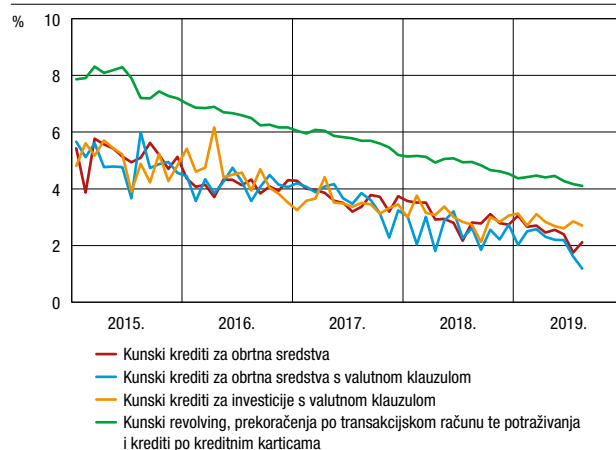
Izvor: HNB

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

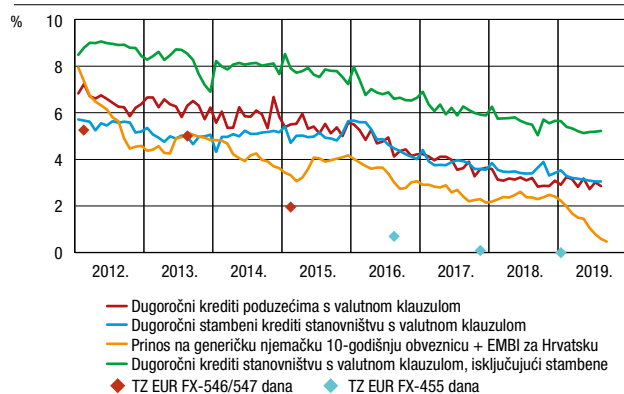
Izvori: MF; HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

Izvor: HNB

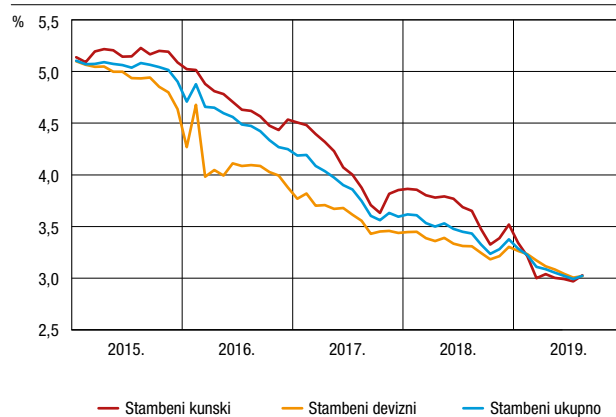
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

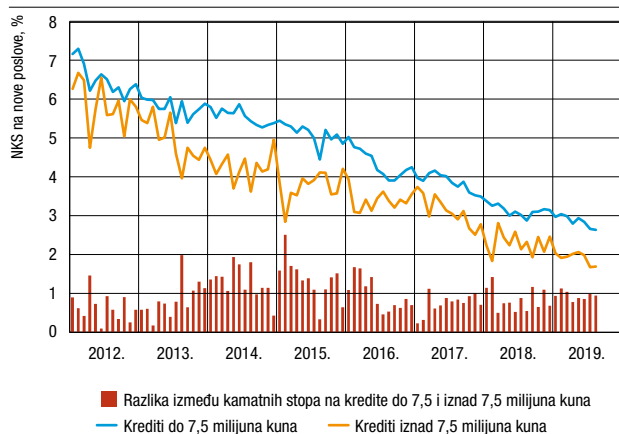
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

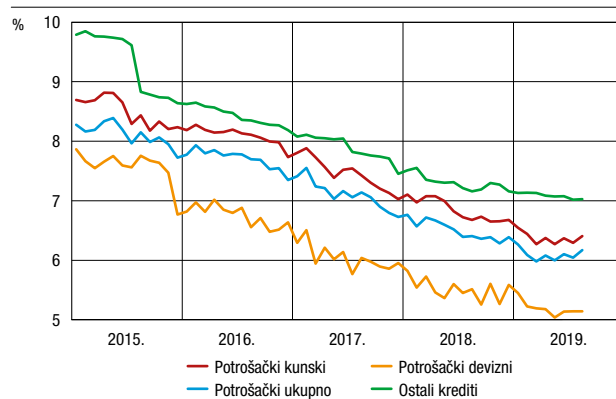
Izvor: HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

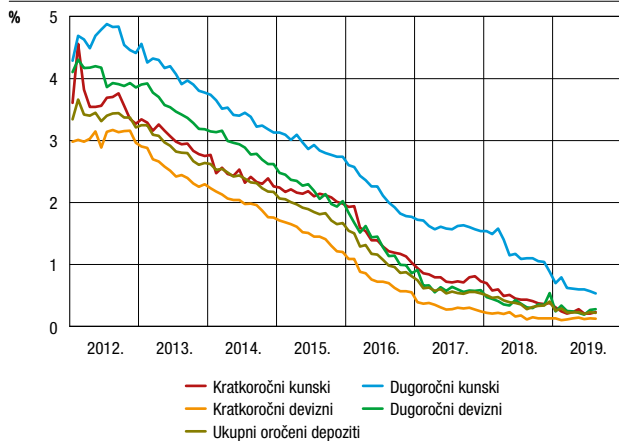
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

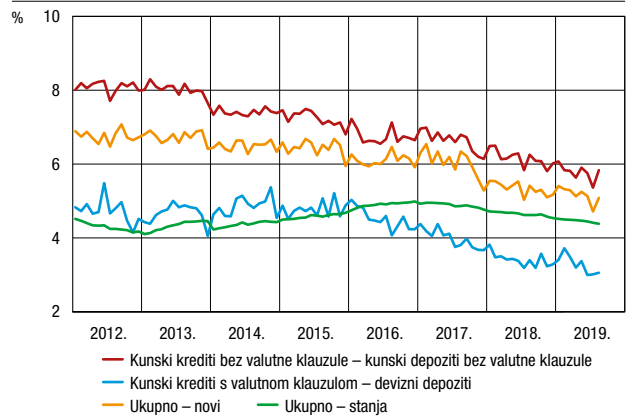
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

Izvor: HNB

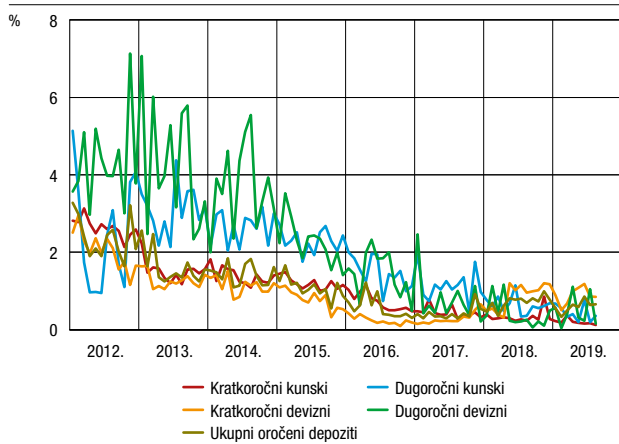
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

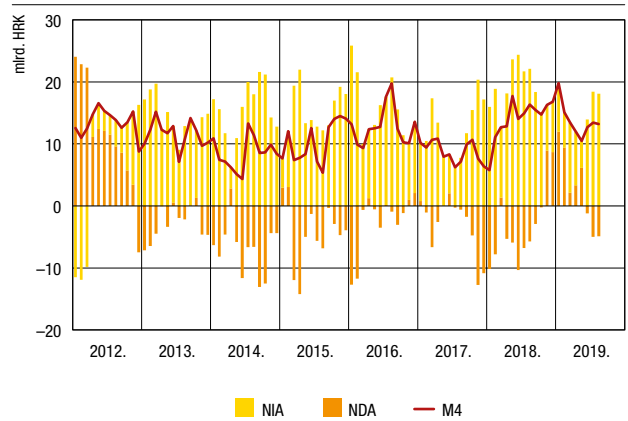
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

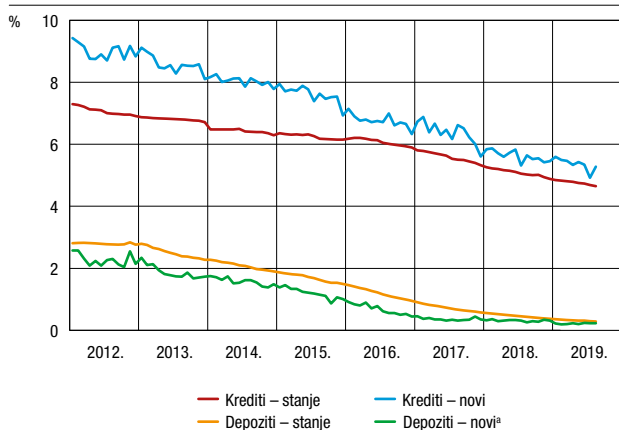
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

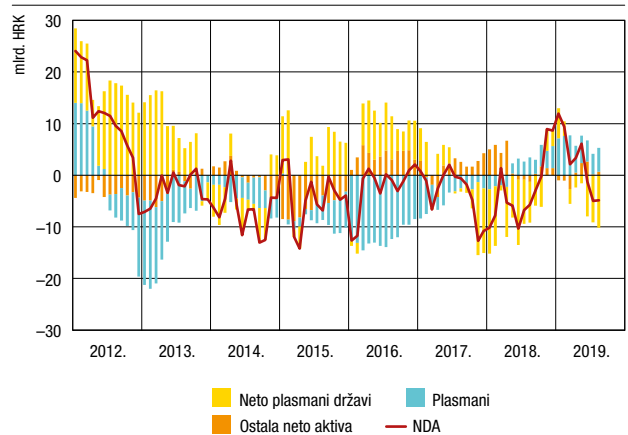
Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

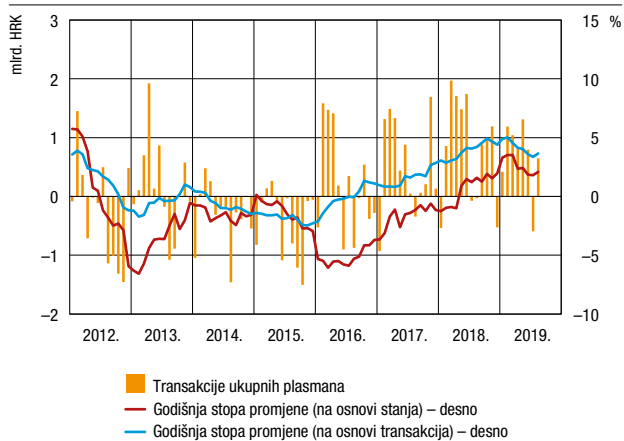
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

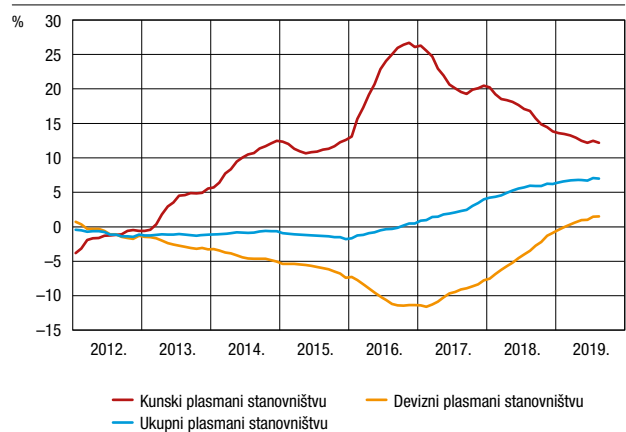
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

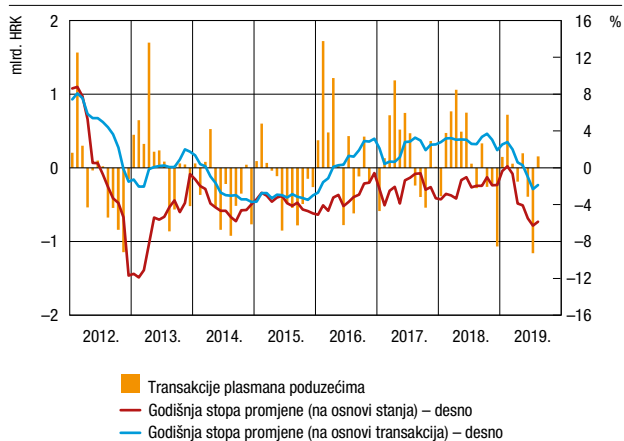
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

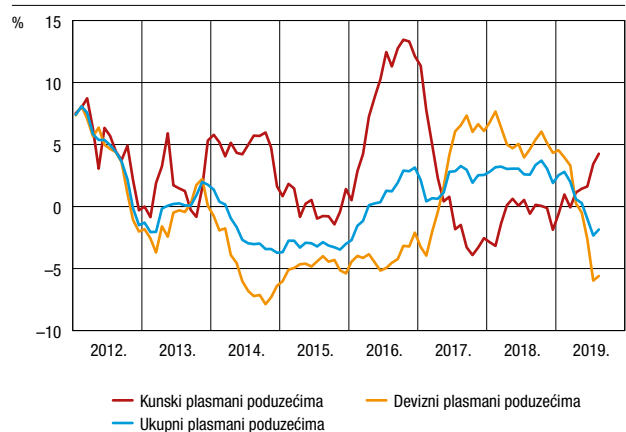
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

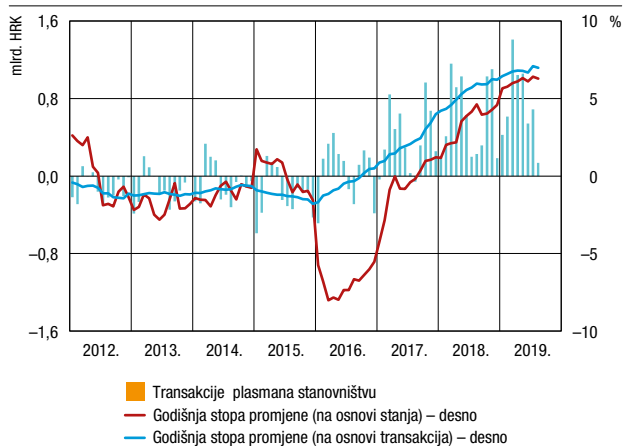
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

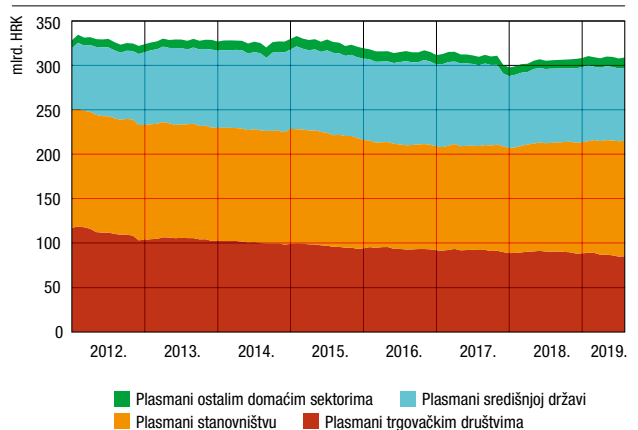
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

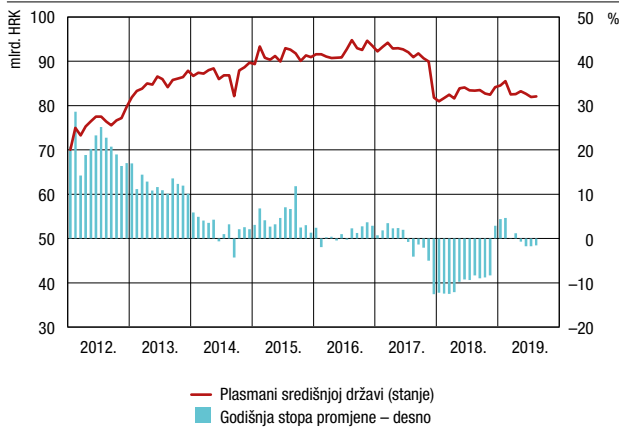
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

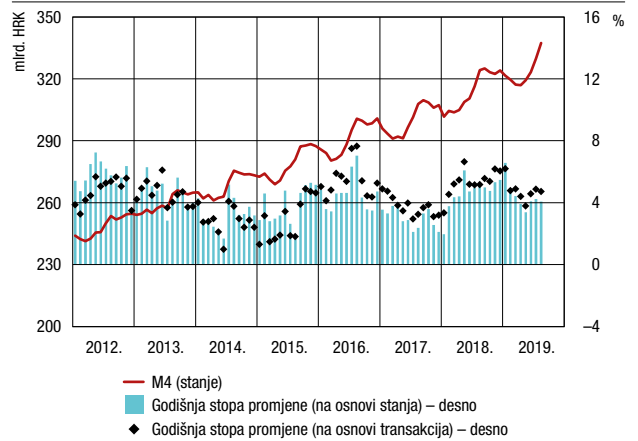
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

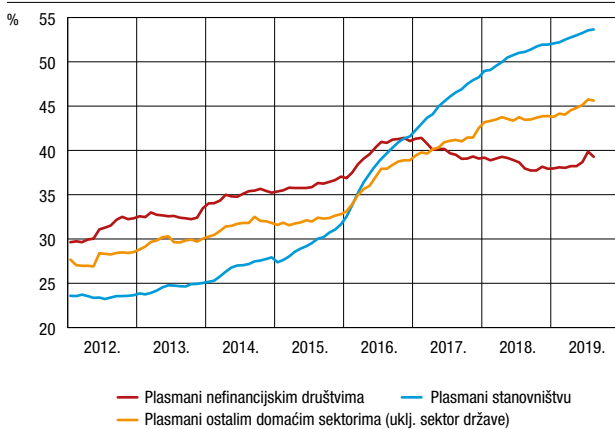
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

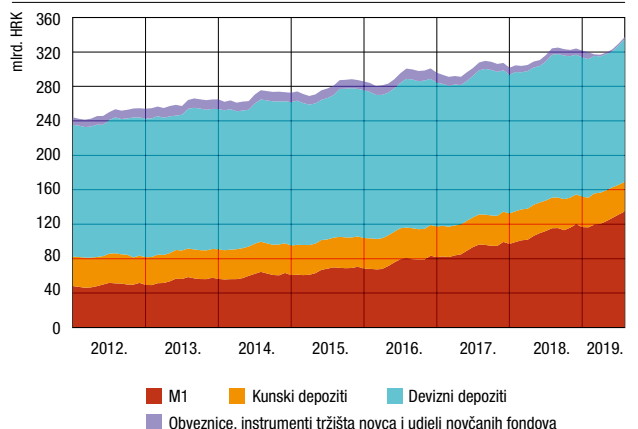
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

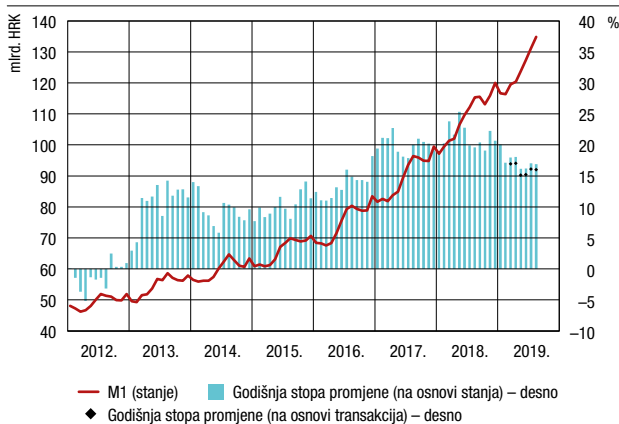
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

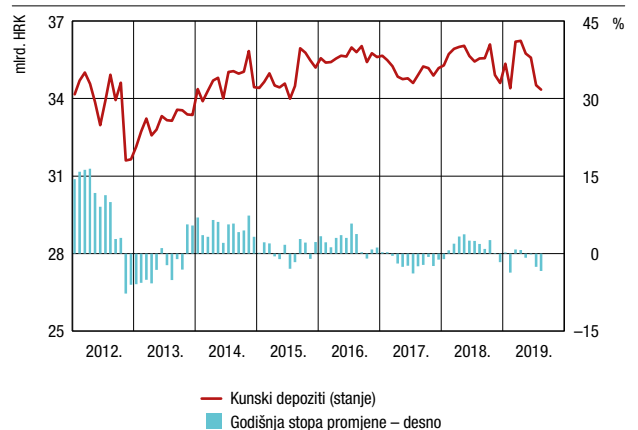
Slika 48. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

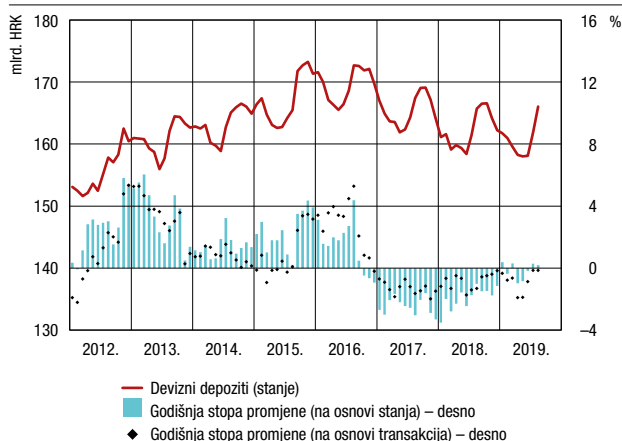
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

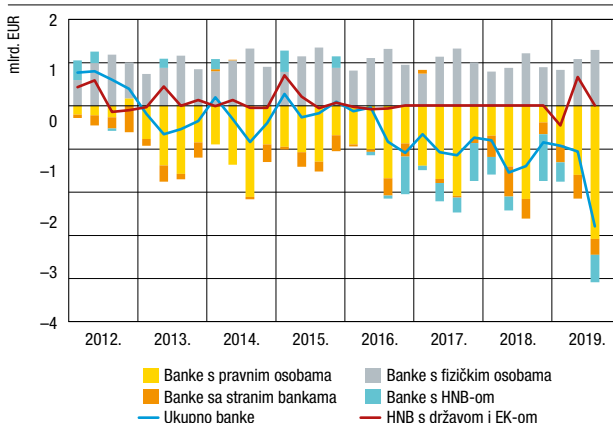
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

Izvor: HNB

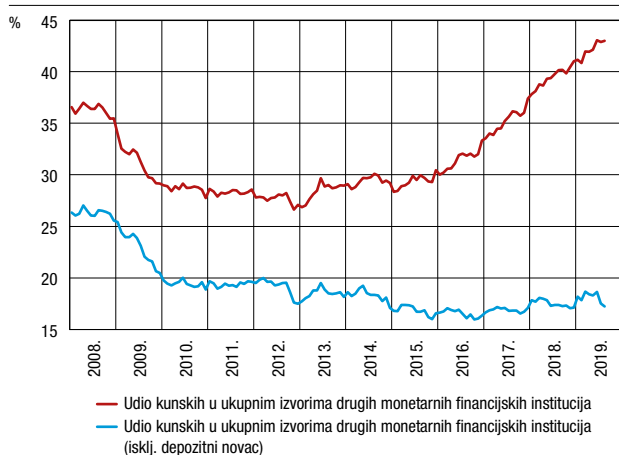
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu.

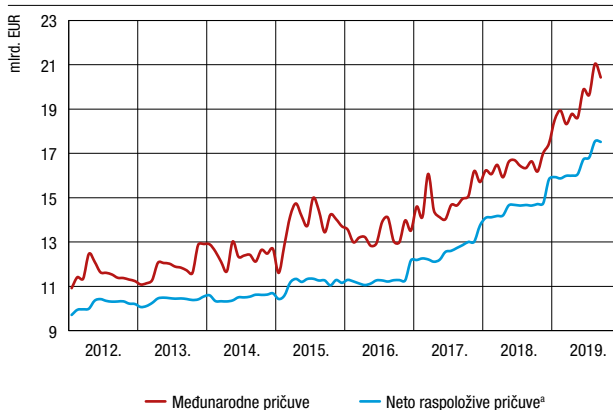
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

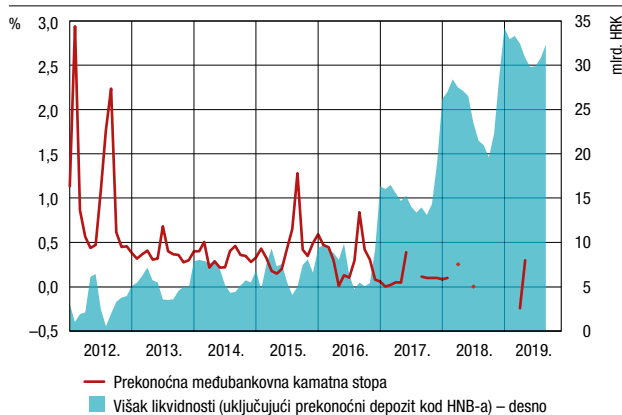
Izvor: HNB

Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

preliminarni podaci, u milijunima eura

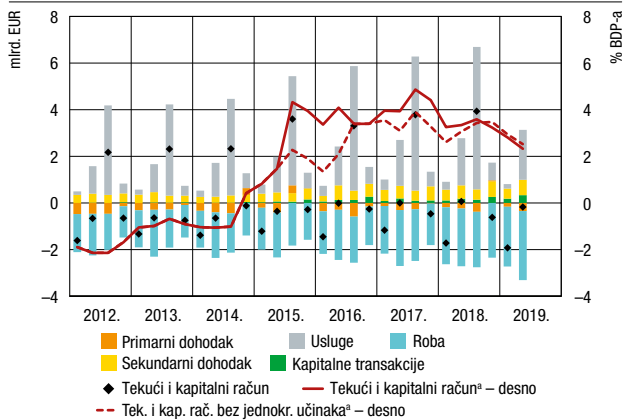
	2018.	2. tr. 2019.*	Indeksi	
			2018./ 2017.	2. tr. 2019.*/ 2018.
Tekuće transakcije	987,3	309,1	58,8	31,3
Kapitalne transakcije	680,6	915,8	140,4	134,6
Financijske transakcije (bez pričuva)	307,5	-1.364,9	-129,0	-443,9
Međunarodne pričuve HNB-a	1.545,0	2.991,4	59,6	193,6
Neto pogreške i propusti	184,7	401,7	96,7	217,5

* Odnosi se na zbroj posljednjih četiriju tromjesečja.

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

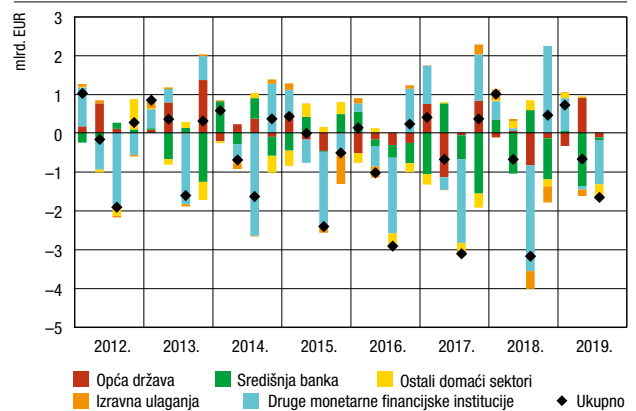
Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

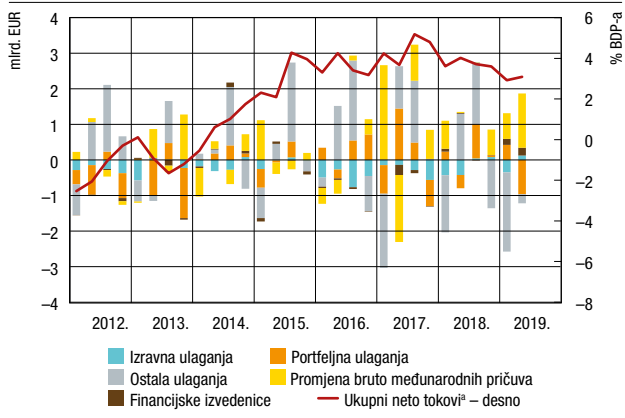
Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za treće tromjesečje 2019. odnose se na srpanj.

Izvor: HNB

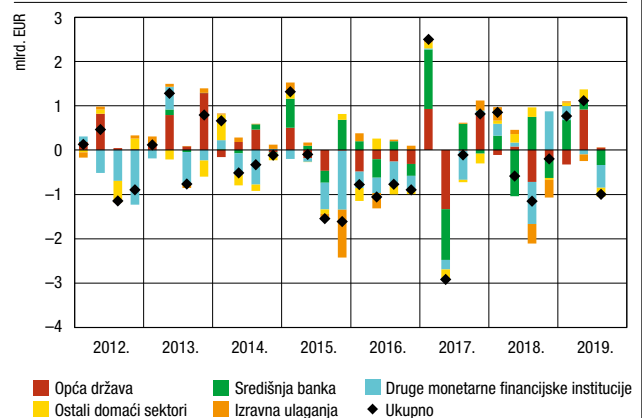
Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

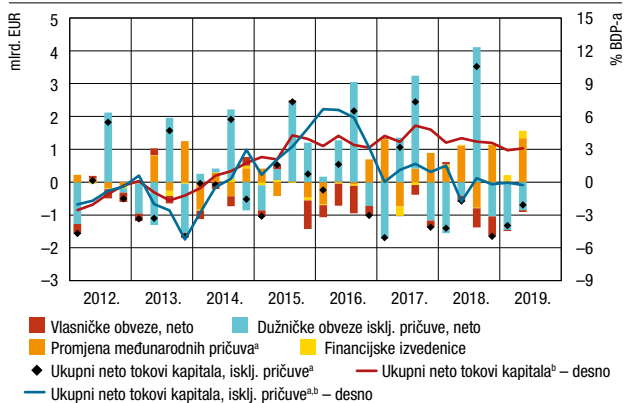
Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za treće tromjesečje 2019. odnose se na srpanj.

Izvor: HNB

Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

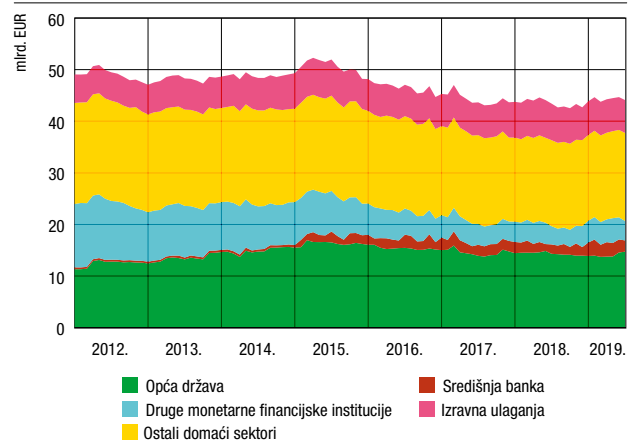
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

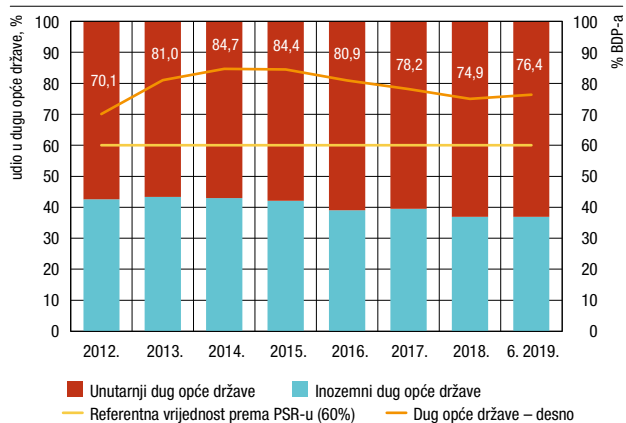
Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno sa srpnjem 2019.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države

prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I.–III. 2018.	I.–III. 2019.
Ukupni prihodi	39.159	41.995
Izravni porezi	5.741	6.303
Neizravni porezi	15.242	16.594
Socijalni doprinosi	11.038	11.425
Ostalo	7.138	7.674
Ukupni rashodi	41.599	44.398
Socijalne naknade	14.521	14.811
Subvencije	2.107	2.130
Kamate	2.228	2.130
Naknade zaposlenicima	10.448	10.999
Intermedijarna potrošnja	7.202	7.605
Investicije	2.103	2.629
Ostalo	2.991	4.095
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-2.441	-2.403

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države

prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I.–V. 2018.	I.–V. 2019.
1. Prihodi	56.714	63.415
2. Prodaja nefinancijske imovine	222	348
3. Rashodi	56.815	61.781
4. Nabava nefinancijske imovine	1.122	1.691
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	-1.000	291

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države

u milijunima kuna

	VI. 2018.	VI. 2019.
Ukupna promjena duga	603	11.791
Promjena unutarnjeg duga	2.557	7.441
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-367	513
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	1.966	9.990
– Krediti	980	-2.956
Promjena inozemnog duga	-1.954	4.350
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-126	44
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	1.238	6.264
– Krediti	-3.065	-1.958
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	-751	-497

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak